

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben házhöz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kéziratok visszaszedésére
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 27.

Forrongó ország.

Azoknak, kik azt tartották, hogy Magyarország utolsó negyven éves története egészben véve nagyon csendes, nagyon egyhangú volt, sok tekintetben lehetett igazuk. A proklamált szabadságot szociális és oportunista békák szoritották guzsba, a parlamentáris kormányzatban hiányzott annak legjellemzőbb vonása, a pártok szerinti kormányváltás. Január 26-ika alaposan változtatott a régi renden. Az ideálhoz azonban még mindig nem értünk el. Még mindig sok az akadály, mely utunkban áll. Az Ausztriával folytatott közjogi vita nagy gát, amelyen azonban át kell hatolnunk, hogy megteremtsük az igazi parlamenti kormányzatot és elérjünk oda, ahova vágyódunk. Reméljük, hogy ez habár nehezen, de mégis meg lesz. Akkor szabadabban nyilatkozhatik a nemzeti lélek, mely idáig békákban volt. Fölkarolhatunk eddig hátraltot, pedig nagyon is életbevágó érdekeket s a nemzeti fejlődés merészebben indulhat meg.

A sürgős, okos és nem halasztható munka ideje elérkezett. A nemzetet erősebben hatja át a haladás vágya, mint előbb. Eddig mozdulatlan, figyelembe sem vett rétegek mozognak és törekednek jogaik érvényesítésére. Új idők küszöbén állunk és nem is mondhatjuk, hogy e változás előkészítésében lett volna ré-

szünk. Részt kérünk tehát a jövő munkájából is.

Az általános és titkos választójog kérdése izgatja, ha nem is az egész nemzetet, de annak egy részét. Ügyes és lelkiismeretlen vagy tudatlan izgatók azt mint minden jónak és boldogságnak kulcsát és föltételét állítják oda. Azt hirdetik, hogy a nyugat csak azért lett nagy, erős és gazdag, mert ezt elfogadta. Azt nem mondják, hogy Angliában, a szabadság és emelkedés országában ma sincsen meg és hogy Németország nem annyira ezzel, mint inkább e mellett is tudott ugyan emelkedni, de csak azért, mert van munkás, okos és dolgozni kész polgársága. Ellenben Franciaország ennek köszönheti mai szomorú helyzetét, radikális és a külfölddel mindig megalkuvó kormányát és mindazt a szégyent, amit az utolsó időkben elviselni kénytelen volt. Az Egyesült-Államok tapasztalatai sem igen biztatók, mert a titkos választás mellett is nagy a korrupció és a pénznek hatalma. Mindamellett ezzel akarnak boldogítani bennünket azért, hogy az izgatóknak könnyebb szerepük legyen és mélyebben beférkőzhessenek a tudatlan és politikai dolgokhoz mit sem értő nép szívéhez. Kést akarnak kezébe adni, pedig tudják, hogy azt okosan használni képtelen. Ezzel a mozgalommal szemben kevés történik. Nem indul meg szervezett és szívós agitáció, pedig szükség volna arra, hogy mi is kirakjuk érveinket és

hivatkozva arra, hogy a nép nem választójogot, hanem jólétet és boldogulást keres, bebizonyítsuk, hogy ezt épen az általános választójoggal, mely csak az izgatók érdeke, nem fogja elérni. Érveket álláspontunk védelmére kaphatunk eleget.

A XIX-dik század negyvenes éveiben a mieinkhez hasonló, de sokkal komolyabb mozgalmak ejtették kétségbe a brit szigetek azon polgárait, a kik konzervatív hajlamokkal bírva, félték a gyökeres és gyors változásoktól. A nép alsó rétegei erősen mozgolódtak. Megindult a Chartisták mozgalma s 1842-ben egy sokak által aláírt kérvény jelent meg a képviselőházban, mely a nép szabadságlevelé — the people's charter — neve alatt sok eszmecsere és torzsalkodás tárgya lett. Ez alkalommal tartotta Macaulay azt a hírneves beszédét, mely maig sem avult el, sőt csaknem szóról-szóra reállik a mi mai állapotainkra.

Ha valaki azt hiszi — mondja a szónok — hogy a mai közbajok okainak földerítése hasznos lenne, tegyen ez irányban indítványt. Vele fogok szavazni. Az előttünk fekvő kérvény azonban nem ezt kívánja tőlünk. Inkább azt, hogy ne kutassuk az okait. Arra akar reábirni bennünket, hogy fogadjunk el szóról-szóra egy törvényt és pedig minden késedelem nélkül. A kérvény lényege az általános választói jog. De ha ezt megadjuk, az ország elveszett.

A régi jogi szokásoknak nem vagyok elvakult híve. Azt tartom ugyan, hogy a nemzeti

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A hal.

Írta: Leon Ferrier.

— Louise, Louise, hallgass ide! Balocher bácsi meglátogat bennünket.

— Ah! . . . igazán?

— Igen, olvasd.

Ezzel Durosier ur egy levelet adott neje kezébe. A levélben az állott, hogy Balocher bácsi egy napot szeretne falun tölteni unoka-öcsénél és csütörtökön, holnapután megérkezik.

— A legnagyobb vendégszeretettel kell őt fogadnunk. Te tudod már miért . . . Ne takarékoskodj a pénzzel.

— Persze, persze. De hát mit főzzünk neki?

— Emlékszem, hogy a halat szenvedélyesen szereti.

— No igen, ha szép. De ő maga is horgász és ért a halakhoz . . .

Durosier elgondolkodott.

— Majd beszéllek az öreg Patuval — mondta azután, kis idő múlva.

Patu öreg paraszt volt, a ki fiatalabb éveiben Parisban tártózkodott s valamivel „felvilágosodottabb” volt a többiekénél. Az enyémtied övének fogalma néha összezavarodott ugyan lelkében, de mindig gyönyörűen ki tudta magát vágni a bajból.

Durosier tehát Patuval beszélt s csakhamar meg is egyeztek. Patu kötelezte magát, hogy a következő nap folyamán két óriási pontyot szállít a konyhára.

Másnap már kora reggel csengetett Patu a Durosier kapuján. A kosár már ott volt a karján.

— Isteni hall! . . . — kiáltott fel örömteljesen Durosier ur, mikor megpillantotta a nagy pontyot, mely ott csapdosott a farkával a kifüvezett kosárban. — Louise, Louise, jer ide hát gyorsan! . . .

Durosier né természet asszonyosság létére

sietve jött közelebb, de melepetve kiáltott fel:

— Hát a másik hol van?

— A másikat holnap hozom, vagy ma este. Nem olyan könnyű ilyen állatokat fogni.

— No és az ára?

— Husz frankon alul nem adhatom ezt az óriást.

Durosier gavallér volt s szó nélkül fizetett. — Most azonban a kerti medenczébe kell tenni ezt a halat, mert különben elpusztul — mondta kesernyésen.

— De hallja, — szólt közbe Durosier né — biztosan számíthatok egy másik hasonló nagyságú halra?

— Becsületszavamra számíthat rá — felelt a panaszt önértetesen.

— Akkor este, mig Durosier né a férjével a szakácskönyvet tanulmányozta, hogy milyen szószszal adjak a pompás halat, Patu óvatosan átmászott a kerítésen, végigcsúszott az udvaron s a szőlőkuthoz csúszott. Ott minden nagyobb

— A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

angol divatszabó-cég

☞ Szövetek és bélések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be. ☞

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casinó-épület)
 TELEFON 520.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít férfi öltönyöket, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — Női costümök, valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

politika gyökeres változása súlyos bajokkal jár, de ezeket ellensúlyozhatják az előnyök. Annyira megyek, hogy még azokkal sem értek egyet, kik azt állítják, hogy a kérvény badarság, mert lehetetlenné teszi a trónnak és a felsőháznak főnnállását.

Voltak nemzetek, melyek örökös államfők és főnemesi gyűlések nélkül is boldogultak... és bár nagyon rosszul esnék, ha Anglia köztársasággá alakulna át, de nem kételkedem, hogy mint ilyen is emelkedhetnék és boldogulhatna. A félelem é. averzió, melyet az általános szavazati joggal szemben érzek, nagyban enyhülne, ha elhihetném, hogy a legnagyobb baj, mely belőle származhatik, az lenne, hogy választott államfőt és szenátust tenne a királynő és a peerek kamarája helyébe. Erős meggyőződésem, hogy ebben az országban az általános szavazati jog nemcsak a kormánynak má, hanem bármely formájával sem fér össze. Összeférhetetlen mindennel, a miért a kormányok vannak, összeférhetetlen a magántulajdonnal, tehát a civilizációval.

A civilizáció a magántulajdon biztonságán alapul.

Ott azonban, hol az emberek annak élvezetében, mit szorgalmuk teremtett és önmegtagadásuk megtartott, biztosítják, a társadalom úgy műveltségben, valamint gazdasági téren emelkedni fog még akkor is, ha föld terméketlen, az éghajlat zord, az adók súlyosak és háboruk pusztítanak.

Ha el kell ismerni, hogy a társadalom jóléte a magántulajdon intézményén alapul, bizonyos, hogy örültség volna a legfőbb hatalmat az államban olyan osztály kezébe adni, melyről nem tehető föl, hogy az intézményt tiszteletben fogja tartani.

Távol vagyok attól, hogy elítéljem azt a tudatlan tömeget, mely tódult aláírás végett azokhoz az asztalokhoz, amelyeken a kérvény volt előterjesztve. Semmi sem természetesebb, mint hogy a munkás népet elcsábítja azoknak modora, akik ez abszurd és gonosz fogalmazványt készítettek. Mi magunk, műveltségünk minden előnye mellett is, gyakran igen hiszékenyek, igen türelmetlenek, igen rövidlátók

nehézség nélkül kihalásztá a pontyot és visszavont vele az országutrá. Negyedórával később pedig megszólalt a kapu csengője.

Durosier nagyon meg volt hatva a paraszt szótartásától. Mikor pedig a kosárba pillantott, csak fokozódott öröme.

— Az áldóját! — mormogta. — Ez a hal még nagyobb mint az első volt!

— És kövérébb is — erősítette Durosier né asszony.

— Meghíszem azt — felelt Patu. — Legálább hét fonttal nehezebb a másikonál. No de volt is vele bajom elég. Nézzenek ide?

Ezzel a lábait mutatta, melyek térden felülig vizesek voltak.

— Ah, szegény! — szánakozott Durosier né. — Mari, hozzon neki egy pohár konyakot, hogy megeddijék! Patu maga igazán dicsőretet érdemel!

— Jól van már no — motyogta a paraszt — hanem a halat azonnal a medenczébe kell bocsátani, nehogy kiszervegjen idő előtt.

Mindannyian a medenczébe siettek, Mari, a szobaasszony elől a lámpással. Patu gyorsan kiürítette a kosarát s aztán az első hal után néztek, de nem bírták azt felfedezni.

Most azonban Patu előrehajolt s szólt:

— Teringettét, ott van la... Hogy elbujt a haszonhatalan! Látják önök is? Vagy csak az én sötétséghez szokott szemeim vesz észre e félhomályban?

vagyunk, ha pénzbeli zavarok, vagy testi fájdalmak kínoznak. Gyakran nyulunk olyan esz-közökhöz, amelyektől közvetlen segítséget remélünk, amelyekről azonban a higgadt fölfogás, ha ugyan hallgatnánk rá megmondaná, hogy szenvedéseinket bizonyosan növelni fogják.

Hogyan lehet ezután csodálkozni, ha nálunknál kevésbé művelt és oly nélkülözések által próbára tett egyének, a milyeneket mi sohasem ismertünk, könnyen hallgatnak azokra szélhámosokra, akik lehetetlenségeket ígérnek nekik.

Az, hogy a vagyon egyenlőtlenül oszlik meg, mindenki előtt ismert dolog. De az okok, melyek czáfolhatatlanul bizonyítják, hogy az egyenlenség az egyes osztályok jólétére nézve szükséges, nem ennyire szembeszökők. A mi becsületes munkásunk nincs úgy nevelve, hogy megérthetné, hogy a legnagyobb nyomor, a melyen valaha keresztül ment, jólét ahhoz képest, a melyet el kellene szenvednie az általános fejtelenség és zsákmányolás egyetlen hónapja alatt. Azt fogják mondani, hogy nem a munkás hibája az, hogy nincs jól nevelve. Igaz. De ha nincs is része ebben a hibában, nagy része lesz a büntetésben, ha önök elég meggondolatlanok lesznek az államban a főhatalmat nekik adni.

Elmondja ezután, hogy az aláírások értéke csekély és arra a következtetésre jut, hogy az általános választójog esetén a legelőnyösebb alakulás az volna, ha a zavarból erős katonai zsarnokság születnék. A kard, amelyet valamely durva kéz erősen markol, valamelyes oltalmat nyújtana azoknak a maradványoknak, melyek az egykori csaknem végtelen gazdagság és dicsőségből megmaradtak. Abból, ami Angliát gazdasági téren, a tudományban és politikai szabadság tekintetében oda emelte, ahol áll, nem látnánk többé semmit.

A németektől eltanult és jóformán az utolsó betűig hűn utánzott szociáldemokratikus demagógia nem olyan veszedelmes, mint sokan hiszik. Képes megmozdítani nagy és előbb érzéketlen tömegeket, hisz nemcsak jobb béreket, hanem aranyhegyeket, munka nélkül való boldogulást, a munkaszünet idején a gyárosok

Durosier né és Mari bizonyították, hogy ők is látják. Erre Patu megkapta a másik husz frankját is és odább állott.

Otthon megmutatta a feleségének e napi keserményét. De az asszony bosszus volt és azt felelte, hogy egyszer már a saját konyhájára is hozhatna valami izletes falatot. Patu nem válaszolt, csak a fejébe nyomta a sapkáját, kiment s alakja beleveszett a sötét éjszakába.

Másnap csütörtök volt s a Durosier villában nagyban folyt a készülődés. A háziasszony korán reggel talpon volt már s maga végezte a dolog felét, jó, pikáns szózt is készített a halhoz.

— A víz már forni kezd — mondta egy pillanatban. Mari, gyorsan menjen a halakért.

Durosier már ekkor elindult, hogy kellőképpen fogadja vendégét a vasutnál. Mosolyogva hívta fel figyelmét a reá váró kitünően izletes ételre. És mialatt felesége és Mari egyre növekedő rémülettel kutattak a medenczében eltűnt halak után, Patu ingujjával megtörülte a száját s csak ennyit mondott a maga asszonyának:

— Na látod hiába veszekedtéél velem, én nem találok valami különösnek ezt a halat!

vagy földesnrak költségén való eltartást ígér nekik. De hatása nem lesz sem mélyremenő, sem pedig nagyon tartós akkor, ha a jogos sérelmeket orvosoljuk.

A polgári társadalomban azonban kell, hogy legyen annyi erély és köteleességtudás, mi az ilyen támadásoknak visszaveréséhez szükséges. Nincs is kétségünk benne, hogy lesz. Szociálistáink erősen ko-promittálták magukat azzal, hogy olyan könnyen beállottak Kristóffy ur szekere elé. Ezt nem feledjük el nekik, de még azt sem, hogy míg egyrészt német bálványait utánozva, rágalmat és piszkot bőven igyekeztek szórni a nemzetre, másrészt a lehetetlenségig kiterjesztett tenyerekkel törtettek fölfogni azokat az adományokat, mikkel az ügyvezető belügyi és kereskedelmi miniszter őket kecségtette. Tudásban, az erkölcsök tisztaságában, mint ők hirdetik, magasan állanak a szerintök rothadt és erkölcstelen polgári társadalom fölött, mindamellett a haszon és hatalom szagát érezve feledtek mindent, mindent és az utfélen hagyogatták az erfurti után összerótt programjuknak legfényesebb részeit is azért, hogy minél hamarább beléjuthassanak az annyira ócsárolt osztályparlamentbe.

Ezek jellemző tények, a melyeknek a világot megváltó Krisztusi szociáldemokrácia — ez az ő szokott frázisuk — megítélésénél feledni nem fogunk.

Az előkelő ur.

Az Ujságról érdekes dolgokat fedeztek föl.

Mult héten feltűnő volt az Ujság reménykedése a koalíció kormányra jutásában. Értesüléseit »egy előkelő ur« adta Bécsből. Tajtékzott a dühtől s közben elejtette a szót, hogy 10 évre biztosítva van a béke.

A börze csak ezt látta. Az Ujság írja, hogy béke jön? Az Ujság haragszik, az Ujság fél a koalíciótól? Ez komoly dolog!

Egyszerre elkezdtek az árak emelkedni. Szédületesen emelkedtek. És ekkor valaki, a kinek összeköttetése van az Ujsággal, 2000 darab Hitelbank részvényt adott el, az ellenzéki vezérek kihallgatása napján, a legnagyobb remények közepette.

Pár óra múlva aztán megjött a csufos elbánás híre. A börze fejét vesztette, az árak rohamosan estek. A Hitelbank részvényei 30 koronával estek.

Az »előkelő ur« biztos értesülése folytán valaki hatvanezer koronát zsebelt be.

Hát erre is jó a magas politikában — fullenteni.

A politikai válság.

A bankgáseii magyar házban mozgalmas volt ma az élet. Fiakkerek állnak előtte. Ujságírók járnak-kelnek a palota lépcsőjén, nagy érdeklődéssel kutatva valamicske hír után. A miniszterelnök tegnap csak *Gulochowski* gróf külügyminiszternél tett látogatást, este pedig találkozója volt fiával, *Fejérváry* Imre gróffal és *Paar* Ede gróffal.

A miniszterelnök kijelentette, hogy új és sokkal bonyodalmasabb helyzet előtt áll és nagyon szeretné, ha a kibontakozás gondjait más erősebb szerveztű emberre bízna a király. *Uj helyzet, új emberek*, ezt mondta a miniszterelnök egy hirlaptudósítónak.

Tegnap *Gautsch* báró újból a királynál

volt s a Reichsrath eseményeiről referált. Az osztrák miniszterelnök nagyon bizik, hogy a béke rohamosan helyreáll.

Délelőtt kilencz órákor a miniszterelnök még dolgozik a bankgassei palotában.

A szombati audiencia előzményei.

A »Berliner Lokalanzeiger« közli mai számában ezt a minden inkább, mint hiteles bécsi információt:

Az első kérdés, mely az elfogulatlan néző ajkára tolul, így hangzik:

— Miért fogadta a császár a koalíció vezetőit ilyen szívtelenül?

A válasz:

— Mert a magyarok nem tartották meg a szavukat!

A koalíció előkelő vezértagjai ugyanis Bécsben elhitették, hogy hajlandók volnának kompromisszumot kötni, ha Fejérváry lemond és a választói jogra vonatkozó reformterv eljettik. Ezeknek a kívánságoknak a teljesítése esetén megígérték a magyar politikuskok, hogy lemondanak a magyar kmmadóról. Bekövetkezett Fejérváry bukása, mely elsősorban ezeknek a titkos tárgyalásoknak a következtése. Ekkor azonban a koalíció vezérei kijelentették, hogy a koronának olyan politikuskok tettek ígéretet, akik csak magánszemélyeknek tekintethetők és senkitől nem kaptak szereplésükre felhatalmazást. Most mondta csak a király, hogy ez olyan politika, amit a lókupeczek is perhorreszkálnának s ezzel el volt vetve a koczka.

Fejérváry audiencián megjelent s már akkor meggyőződhetett róla, hogy valószínűleg igen hamar vissza fog térni. Ekkor támadt a gondolat, hogy a korona a magyar koalíció vezéreivel ultimátumban közölje a kabinetalakítás feltételeit.

Cziráky a királynál.

Bécsből váratlan fordulat hírért jelenti telefonon tudósítónk. Tegnap este már félhivatalosan is hirdették, hogy a koczka el van vetve, a koalícióval minden tárgyalás reménye is megszakadt, ma viszont a király gróf Cziráky Bélát fogadta s minden forrásból jelentik, hogy a helyzet nem annyira reménytelen, amilyennek látszott. Hogy mi teljesedik az optimizmusból mi nem, azt a legközelebbi jövő dönti el. Báró Fejérváry Géza csak délután egy órákor ment kihallgatása a királyhoz.

A király ma reggel jött be Schönbrunnból Bécsbe s fél kilencz órákor gróf Cziráky Bélát fogadta kihallgatáson. Báró Fejérváry Géza miniszterelnök délelőtt tíz óráig a bankgassei magyar palotában volt, aztán a kabinetirodába ment, ahol tizenegy óráig maradt. Politikai körökben az hallatszik, hogy Fejérváry csak akkor hajlandó a kormányalakításra vonatkozó megbízást újból vállalni, ha a király már korábban ismertett programját egész teljességében elfogadja. Fejérváry a helyzetet nem látja reménytelennek s úgy hiszi, hogy mégis sikerül megcsinálni a békés kibontakozást.

Miután a román király itt időzése a király idejét igénybe vette, báró Fejérváry Géza

csak délután egy órákor ment kihallgatásra Fejérváry délelőtt gróf Goluchowszky Agenorral értekezett. Itt tartózkodásának ideje a mai kihallgatás eredményétől függ. Beavatott oldalról azt hiszik, hogy mérvadó helyen Magyarország megnyugtatóra törekszik s azon vannak, hogy a tárgyalások elszakadt fonálát újból felvegyék. Ezzel a hajlandósággal függ össze gróf Cziráky Béla mai kihallgatása is. A koronának most az a legsürgösebb törekvése, hogy Magyarország élére végleges kormány kerüljön.

(Magyar Távirati Iroda.) Báró Fejérváry Géza miniszterelnököt ő Felsége ma délután kihallgatáson fogja fogadni.

A »Korrespondenz Wilhelm« jelenti, hogy a király ma délelőtt 9 órákor hosszabb kihallgatáson fogadja gróf Cziráky főudvarnagyot.

Fejérváry a királynál.

Fejérváry ma délelőtt 10 órákor a király kabinetirodájába ment, a hol hosszabb ideig maradt. A király délután egy órákor fogadta Fejérváryt külön kihallgatáson.

A csehek Gautsch ellen.

A cseh újságok nincsenek megelégedve Gautsch tegnapi nyilatkozatával, a melyekkel szerintük Gautsch a németeknek akart kedvezni. A Nasodni Liszt csodálkozik azon, hogy Gautsch annyira tartózkodó volt a magyar kérdéssről való nyilatkozatában. Az a kijelentés, hogy úgy az egyes fakultásokat, mint főiskolákat csakis a törvényes módon fog létesíteni, azt jelenti, hogy nem német nemzetiségek ebbeli kívánságának teljesítése kizárólagosan a németek kezétől függ. A németeknek kellenél több főiskolájuk van, mégsem akarják elismerni, hogy más nemzetiségeknek is szükségük van főiskolákra. A Politik szerint úgy látszik, mintha Gautsch elsősorban a németeket akarta volna kiengesztelni.

A horvát ezred nem jön Budapestre.

A Magyar Távirati Iroda illetékes helyről nyert felhatalmazás alapján kijelenti, hogy a budapesti 4. hadtestnek Zágrábba s a zágrábi 13. hadtestnek Budapestre való áthelyezéséről szóló hír teljesen alaptalan.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szept. 28. Iskolaszéki ülés d. u. 4 órákor.
Szept. 30. Színügyi-bizottság ülése d. u. 3 órákor.
Szept. 30. A jogügyi bizottság ülése d. u. 3 órákor.
Okt. 1. Stark-jubileum.
Október 1. A hegyközség közgyűlése.
Okt. 2. A Sztaroveczky-gyermekkorház felügyelő bizottságának ülése d. u. 3 órákor.
Okt. 2. A városi nyugdíj-bizottság ülése d. u. 4 órákor.
Okt. 3. Pénzügyi szakbizottság által kiküldött ad hoc bizottság ülése d. u. 3 órákor.
Okt. 7. Pénzügyi szakbizottság ülése d. u. 3 órákor.
Okt. 15-18. Országos kath. nagygyűlés Budapesten.

Előfizetési felhívás.

Az élet egyetemére átvitt keresztény hit s a komoly munkában megnyilatkozó hazaszeretet azok a legfőbb irányelvek, amelyeket egy dezzenniummal ezelőtt lapunk homlokterébe állítottunk. Tántoríthatatlan, következetes meggyőződéssel valljuk ugyanis, hogy lelkiismeretben kötelező elvek nélkül, bensőleg átértett hivatás nélkül, a legmesszebbmenő áldozatokra kész ügyszeretet nélkül, magasra tűzött ideális célok nélkül a sajtó léte jogosulatlan, utmutatása téveterg és elhibázott, működése meddő, haszontalan, sőt egyenesen veszélyes.

Ilyen princípiumok szemmel tartása mellett igyekeztünk komoly, tartalmas, korszerű, változatos lapot adni. Gárdánkban éppen ezért a készütségnek, a tudásnak, a rátermettségnek és az erkölcsi integritásnak kellő fajsúlyát tekintettük domináló momentumnak. Ezzel a táborkarral mindenkor olyan lapot kívántunk kiállítani, amely a hazai katolikus renesszánsz előnyomulásával lépést tartson, azt a maga hatáskörében irányítani alkalmas és méltó legyen.

Hogy hivatásunkat betöltöttük, legközvetlenebb tanuja olvasóközönségünk, amely hűségesen kitartott mellettünk az évek folyamán. Kérjük ezt a pártolást továbbra is. Joggal appellálunk a városok és faluk keresztény intelligenciájára, a papi és világi tanárookra, a katolikus néptanítóokra, a honorácziórokra, tisztviselőkre, földbirtokosokra, gazdatisztekre, az érdemes polgári osztályra, egyszóval *mindenkire számítunk*, aki a keresztény Magyarországot, a sokféle nyügtől szabad, hitvallásos, vagyonos, magyar nemzet állam kiépítését akarja. *Ne húzódozzék senki, mert aki nincs velünk, ellenünk van.*

Kívánatos azonban, hogy nagyrabecsült előfizetőink közül azok, akik előfizetésükkel esetleg hátralékban volnának, talán egy-két-három évről is, lapunkat ne csak megrendeljék továbbra is, hanem jelentékeny összeget kitevő tartozásukat meg is fizessék. A lapkiadás témérdek anyagi teherrel, felelősséggel jár, ami aztán egészségtelenül megnövekszik akkor, ha még a közönség részéről elvállalt kötelezettségek teljesítése is elmarad, *nem ritkán többszöri fölszólítás után is.*

Bizalommal kérjük előfizetőink támogatását, az előfizetési pénzeknek valamint, az esetleges hátralékoknak, ahol fölmerültek, beküldését.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

A »TISZÁNTÚL«
szerkesztősége és kiadóhivatala

!!! Legmegbízhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166. Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám. Telefonszám: 166.
az egész megyére. az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott árak.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és siffonok, véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehérneműek, ugyszintén mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, tüggönyök, ág- és asztalterítők. Paplanok és matracok, valamint mindennemű mosóárak, u. m.: kreton, batist, zephir és színes vásznak a legjutányosabb olcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések, o o o o o o vidékre bérmentve küldetnek o o o o o o

* **Politika a jogügyi bizottság ülésén.** Tegnap röviden megemlékeztünk, hogy a városi jogügyi bizottsága szombaton, 30-án délután három órakor gyűlést tart. A gyűlés tárgyai közül kiemelkedik egy, ami bizonyára nagyobb vitát fog provokálni és pedig az ügyvezető kormány egyik tagjának *Bihar* Ferencz honvédelmi ügyvezetőnek vád alá helyezésére vonatkozó indítvány. Ezenkívül az ülés napirendjére a következők üggyek vannak kitéve: a gyámhatósági szabályrendelet, a kéményseprői kerületek újabb beosztása, nyugdíjszabályzat, ószeresek szabályrendelete, telkek parcellázása.

* **Vinkler püspök meggyógyult.** *Vinkler* József cz. püspök, káptalani nagyprepost és püspöki helynök súlyos betegségéből melybe augusztus elején esett, mint örömmel értesülünk, teljesen felgyógyult. Vasárnap misézett először, néhány nap óta a káptalanba is jár rendszeresen, tegnap pedig már az egyházmegyei folyó ügyek elintézésével is foglalkozott. Adja Isten, hogy a közszeretben álló főpap egészségi állapota tartósan kedvező legyen.

* **Stark Gyula jubileuma.** Az egész ünnepe, de különösen a Pannóniában okt. 1-én, vasárnap este 8 órakor megtartandó bankett iránt általános érdeklődés mutatkozik. Miért is a banketten résztvenni óhajtok kéretnek, hogy jegyeiket mihamar megváltani szíveskedjenek, mert tekintettel a résztvevők kényelmére, a jegyek csak korlátolt számban bocsáttattak ki.

* **Gyűlések a városházán.** A városházán egyre-másra tüzik ki most a gyűléseket. Október hó másodikán délután 3 órakor a városi Sztaroveczky-gyermekkorház választmányára tart gyűlést, melyen a jövő évi költségvetést állítják össze. — Ugyancsak 2-án hétfőn délután 4 órakor a nyugdíjbizottság tart ülést, melyen többek között *Szűts* Dezső aljegyző nyugdíjkérvénye kerül elintézés alá.

* **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Poyárné Hügel* Anna élesdi állami elemi iskolai tanítónőt az isaszegi állami elemi iskolához helyezte át s helyébe Élesdre *Pósta* Mária oláhláposbányai tanítónőt küldte.

* **Újabb aszfaltozási munkálat.** *Kószeghy* József városi főmérnök tegnap egy beadványban arra hívta fel a tanács figyelmét, hogy a Szent László-téri vashíd előtt a templomig a villamos vasut építése folytán csupa váltó és keresztezés lesz, melyeken a közúti közlekedés előreláthatólag nagyon meglesz nehezítve, különösen, ha a hegyes és szűk váltócsucok és öntvények közzé követ tennének, mert az ilyen helyeket síma felülettel kikövezni nem is lehetséges kéri a főmérnök a tanácsot, határozza el sürgősen, hogy ez a kis darab utfelület, mely a város egyik legnagyobb forgalmu helye és pedig a templom hátsó részétől a Dunkel-féle házig terjedő szélességben a Fő-utcai kövezési munkán megakartartott összeg terhére kiaszfaltossák, szükségesnek tartja továbbá a főmérnök, hogy az üzletek előtt teljesen lesüppedt régi aszfalt járó átdolgoztassák, emeljék fel s a régi anyag felhasználásával öntsék újra. Tekintve, hogy az ügy sürgős, kéri a főmérnök a tanácsot, hogy a jelzett munkálatok végrehajtására irányuló intézkedését tegye meg mielőbb, hogy a forgalmi akadályokat e-háthírhassa. A munkálatok a főmérnök által készített költségelőirányzat szerint 7887 korona 22 fillért igényelnek.

* **A főigazgató megbízatása.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Nátafalussy* Kornél nagyváradai tankerületi főigazgatót megbízta a békési ev. ref. s a békés-csabai ágostai evangélikus Rudolf főgimnáziumok meglátogatásával s azokban az állami felügyelet gyakorlásával az 1905—1906-iki iskolai évre.

* **Tizenöt tanítói állás.** A községi iskoláknál rövid időn belül tizenöt tanítói állást töltenek be. Ezek közül kettőt a polgári fiú iskolához, tizenhárom pedig az elemi iskolákhoz választanak. Ugyanis *Steiner* Benjamin a közs. polg. fiúiskola egyik tanára pár napi szabadságot kért s ezalatt a fővárosban állást keresett magának, melyet már el is foglalt. Az iskolaszéki elnök ama felszólítására, hogy három nap alatt állását itten foglalja el, különben állását megválnak tekintik, *Steiner* nem válaszolt. Miután biztos tudomásunk van arról, hogy *Steiner* Budapesten tanít, rendszeres állást tölt be, befejezett tény, hogy *Steiner* már is megvált állásától. A mai iskolaszéki ülésen foglalkoznak ez ügygel s az így üresedésbe jött állásra meghirdetik a pályázatot. Ugyancsak most hirdetik meg a pályázatot a *Schrader* Friderika helyére is, kinek nyugdíj ügye a napokban nyert elintézés. A másik tizenhárom — új állás. A polgári fiú iskola IV. párhuzamos osztályának állandósításával egy tanerő rendszeresítését a törvényhatósági bizottság kimondta. A mult tanév végén az iskolaszék egy bizottságot küldött ki a maga kebeléből, hogy tegyen javaslatot arra nézve, miként lehetne a községi iskoláknál annyira elharapódzott kiegészítő mizériákon segíteni. A bizottság elkészítette a javaslatot, mely szerint az iskolaszék tizenkét kiegészítő állás rendszeresítését fogja kérni a törvényhatóságtól. A mai iskolaszéki ülés elnöki jelentései fognak beszámolni az újonnan felállított osztályokról. Ugy az újonnan felállított osztályok, mint a rendszeresítendő állások a város közönségének áldozatkészségéről s a vezetőségnek az iskolaügy iránti meleg rokonszenvéről tesznek kétségbevonhatatlan bizonyítékokat.

* **A ker. betegsegélyző-pénztár közgyűlési tagjainak választása.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I fokú iparhatóság részéről közhírré tétetik, hogy az 1891 évi XIV. t. cz.-ben foglalt határozatot és az ennek alapján alkotott betegsegélyző pénztár alapszabály értelmében a nagyváradai ker. betegsegélyző-pénztár közgyűlésének újonnan leendő megalakítása céljából Nagyváradról, mint a pénztár székhelyéről kiküldendő közgyűlési tagok választására határidőül 1905 évi december hó 10-ik napja, helyiségül pedig a ker. betegsegélyző-pénztár hivatali helyisége *Széchenyi* tér *Rádl* ház tüzetik ki. A biztosításra kötelezettek (kereskedői alkalmazottak, képesítéshez nem kötött munkássegédek, gyári és egyéb munkások), kik a pénztár tagjai külön, e munkaadók szintén külön választják kebelükből a közgyűlési kiküldötteket. A munkaadók kereskedők, iparosok, gyárosok, és egyéb üzlet és vállalat tulajdonosok szavazattal bírnak és közgyűlési kiküldöttek megválaszthatók, tekintet nélkül arra, hogy a választás idején biztosításra kötelezett egyént alkalmaztak-e vagy nem. Azon munkaadók, kik a helybeli ipartestület kötelékébe tartoznak de a ker. betegsegélyző-pénztárhoz bejelentett alkalmazottakat nem tartanak választási jogot nem gyakorolhatnak és meg nem választhatók. A választás szavazó cédulákkal történik a szavazócédulákon csak annyi név vétetik figyelembe, amennyi kiküldött választandó, több név közül az utolsók számításán kívül hagyatnak. A választás bármily kevés számú tag jelenlétében is megtartatik, esetleg az 1891 évi XIV. t. cz. 79 §-a értelmében a

kiküldöttek ki fognak nevezettni. A választási határnapon és helyen, délelőtt 8 órától kezdődőleg a munkaadók eszközlik a választást 12-óráig, míg a biztosításra kötelezettek ugyanaz nap délután 2 órától kezdődőleg szavazhatnak, este 6 órakor pedig a választás be fog fejezettni. Figyelmeztetnek végül a választók, hogy a szavazást megelőző héten szavazati joguk gyakorlására jogosító igazolványaikat a pénztárnál szerezhetik be. Nagyvárad 1905 szeptember hó 21-én *Gerő* Ármin r. főkapitány.

* **Járvány a megyében.** Megyénk egészségi állapota az utóbbi időben nem éppen mondhatnánk, hogy valami jól állana. Lapunkban állandó rovat van «Járvány a megyében» czimen és úgy látszik ezt nem is tagadhatjuk. Jelenleg is az érmihályfalvai járás főszolgabirójának jelentése szerint Bagamér községben ronszó toroklob lépett fel. A kellő intézkedések megtétek, melyről a jelentésben az alispánt értesíti is a főszolgabíró.

* **A gimnáziumi segélyegylet.** A premontrai-rendi főgimnázium «Segítő egyesülete» tegnap, szerdán tartotta *Szmetka* L. Odön tanárné vezetése alatt alakuló közgyűlését. A választmány tagjai lettek a VIII. osztályból: *Gyémánt* Ernő, *Reményi* Géza, *Emődi* Andor, *Bihari* Arnold és *Stern* Bertalan, a VII. osztályból *Feiler* György, *Fényes* György, *Breuer* Oszkár és *Fekete* Zoltán, a VI. osztályból *Grósz* Andor, *Sonnenfeld* Gusztáv és *Lindenfeld* László, az V. osztályból *Somló* Imre, *Vadász* Gusztáv és *Kepes* László. A tisztikar a következőképp alakult meg. Elnök: *Reményi* Géza VIII. oszt. tan. Főjegyző: *Gyémánt* Ernő VIII oszt. tan. egyhangulag. Pénztárnok: *Emődi* Andor VIII. oszt. tan. Ellenőr *Grósz* Andor VI. oszt. tan. Könyvtárnok *Sonnenfeld* Gusztáv VI. oszt. tan.

* **A tanítás 9 órakor kezdődik?** Lapunk keddi számában említettük, hogy a városi főorvos beadványt intézett a polgármesterhez, amelyben közegészségügyi szempontból javasolja, hogy a községi elemi iskolákban a tanítást a téli hónapokban ne 8, hanem 9 órakor kezdjék meg. Ezt a kérdést, miután későn érkezett be, a mai iskolaszék tárgysorozatába nem lehetett bevenni, azonban valószínű, hogy a mai gyűlésen e javaslat vita tárgyát fogja képezni. Miután a kilencz órakor kezdődő tanítás kivétel nélkül nehézségekbe ütközik, kívánatos, hogy e kérdésben csak a községi iskolai tantestületek véleményének meghallgatása után döntsön az iskolaszék.

* **Temetés a zárdából.** Az Orsolya zárda barátságos udvara, tegnap délután szomorú aktus színhelye volt. A zárda ifjan elhunyt tagját *S. M. Vinczentiát*, született *Brém* Etelkát temették megható részvét mellett. A temetésen nagy közönség jelent meg, ott voltak a papságból *Fetser* Antal provikárius, *Csomák* János furtai esperes-plébános, *Mayer* Antal, *Mellau* István, *Szabó* Ferencz, *Peszke* Ferencz, *Kledorfer* Lambert, *Zsálik* Privát, *Szilágyi* Dózsa, *Pataky* Arnold s a növendékpapok. A gyászszertartást *Grócz* Béla prépostkanonok végezte segédlettel. A szomorú szertartás végeztével a virágokkal borított korporsót elhelyezték a gyászokocsira s a fehér ruhás mirtuszkoronát s liliumot tartó leánykáktól körülvéve, elől a zárda növendékeivel megindult a menet *Szilágyi* Dezső-utcán lefele az olasz-i sarkertbe, ahol a korán elhunyt apáca földi hamvait átadták az enyészetnek.

* **Meglopott örmény szerzetesek.** Folyó hó 19-én a krasznai főszolgabíró *Csucsán* át két kisázsiai örmény szerzetest küldött Nagyváradra, a rendőrségre tovább toloncoltatás végett. *Simon* Illie és *Nikulaj* Illie, a

Brika község (Kis-Azsia) kebelébe tartozó két szerzetest a tolonczházban lezárták, hogy másnap Arad-felé tovább indítsák őket. Lezártásuk előtt 51 korona s néhány fillért adtak át a kulcsos rendőrnek. Másnap azután panaszt emeltek, hogy az éj folyamán egyikőjük nadrágja zsebéből az oda rejtett 400 koronát ellopta valaki. A rendőrség megmotozta a közös fogdában levő összes csavargókat, de nem talált náluk pénzt. A két örmény szerzetest 20-án azután utnak is indították anélkül, hogy pénzüket megkerült volna. Most jön az ügy folytatása. 22-én Kolozsváron a rendőrség lezártatta Rácz Sámuel faczér szobafestősegédet csavargás miatt és ez a rendőrségnek elmondotta, hogy a nála megmotoztatásakor talált 2 drb 50 koronás bankjegyet itt Nagyváradon szerezte, mint a rendőrség fogházában lezárt toloncz és pedig a két görög szerzetes meglopátása alkalmával. A két bankjegyet a fekhely alá rejtve találta és a motozáskor a szájába dugta és így nem találhatták meg nála. Rácz a két darab bankjeggyel együtt Nagyváradra került és itt a rendőrség előtt vallomást tett, hogy a szerzeteseket Tóth Sándor és Mona Sándor fogolytársaik lopták meg és hogy a többi pénznek ezeknél kell lennie. Tóth Sándor, ki még logoly, kereken tagad; Mona Sándort pedig azóta már illetőségi helyére, Bihar-Püspökibe tolonczolta a rendőrség, de Mona már azóta el is távozott Püspökiből. A még hiányzó 300 korona ügyében a rendőrség nyomoz, azonban Mona Sándor előkerültéig, illetve elfogatásáig nem igen remélhető újabb fordulat az ügyben.

* **Vesztett ló garázdálkodása.** Vaskóhi járáshoz tartozó Lehecseny községben egy ló megveszett, minekutánna egy *Tenné* Arszen nevű embert és több lovat megmart, agyonverték. Az embert sebével, mely mint egyszerű seb is igen veszélyes, a Paszteur intézetbe szállították. A főszolgabíró az esetről jelentést tett az alispánnak, hogy a kellő óvintézkedéseket megtegye.

* **Az osztálysorsjáték** tegnapi húzásán a következő számokat húzták ki — nyerményen:

20.000 koronát nyert 38948.

5000 koronát nyertek: 4581 11083 87169 93404.

2000 koronát nyertek: 17267 20258 29840 31726 35494 44546 44726 49281 55266 59517 64500 67036 81137 82179 86717 92654 99927 100154 100497 103565 109283.

1000 koronát nyertek: 4018 5266 9442 10946 10998 13009 14938 16665 16904 17034 17778 21754 23280 27914 28070 33322 35412 36825 38965 39129 42393 46819 47577 52234 52510 54606 55702 57765 61503 66976 71080 74224 74985 77379 78098 81491 83360 83606 85723 87298 9:789 96623 101080 104828 108468 108703 109242 109797.

500 koronát nyertek: 93 514 1571 1608 4548 6797 7202 1802 10270 10453 14192 16093 16616 17217 17323 19310 19523 20459 21105 23324 26096 26119 26634 27319 29292 35054 36463 38304 37785 40437 40614 41942 43953 43836 48096 52211 53679 55425 55008 55725 57899 58426 60362 60946 61558 63901 64401 65742 66426 66674 67675 67853 72729 73351 73360 14310 74396 75535 75546 77724 79422 82033 82108 83071 85141 85302 85391 82920 90833 90824 91101 93698 96304 96355 96684 98713 102387 103032 107662.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

* **Apróhírek.** *Szilágyi* Eszter Huszár-utca 6. szám alatt levő lakásáról tegnap délután ellopták 80 korona értékű ruhával megpakott bőröndjét. A káros *Kutron* Imréné gyomai lakost vádolja a lopás elkövetésével. — *Lóvey* Szeréna Kispéce-utca 4. szám alatti lakását az elmúlt éjjel valaki felfeszítette és egy 44 korona értékű női kabátját, valamint kézitükrét ellopta. Nyomozás folyamatban.

* **Időjelzés.** A központi meteorológiai intézet időjelzése szeptember 28-ra: *változó, enyhe, sok helyütt csapadék, zivatarokkal.*

Pannonia étterme és télikert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitünő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

x **Rákos** könyvnyomdáját és papirkereskedését áthelyezte Kossuth (Sas) utca 2 sz. alá, hol eddig a *Schönfeld* könyvkereskedés volt, a *csődtömeget megvásárolta s azon árukat amíg a készlet tart a legolcsóbb árban árulja*; Rákos régi üzlete Kossuth-utcán (a Bihar-megyei Takarékpénztárral szemben) *csak e hó végéig* marad nyitva. 1313.

IRODALOM.

Forrongó ország. A *Magyar Gazdák Szemléjének* szeptemberi füzetét hatalmas cikk vezet be e czímen, amely a hazai szociális mozgalmak mélyére hatol s kapcsolatosan az általános választási jognak nálunk ugyancsak koraszülött tervével, a melyet lelkiismeretlen korteszésközül dobtak a közélet vizeibe, nagyon értékes tanulságokat hoz föl színre. A kiválóan becses cikket mai lapunk élén közöljük. A füzetben a bevezető cikkely után *Kutass* Bálint törökszentmiklósi református lelkésznek a balatonfüredi gazdagylésen tartott előadása következik: *Lelkészek, tanítók a szövetkezés mezején* czímmel. Az új tagosításról *Csillag* Gyula dr egyetemi tanár értekezik, a magyar állam mezőgazdasági szociálpolitikájáról pedig *Czettler* Jenő, dr *Szántó* Menyhért a szövetkezettek hivatásáról a munkásosztály körében ir megszívlelendő közleményt. Az irországi gazdaságtársadalmi viszonyokról, a köztársázi szövetkezetekről, a földtehermentesítésről és más fontos gazdasági, szociális kérdésekről olvasunk még sikerült cikkeket.

SZINHÁZ.

Az előadások 8 órakor kezdődnek.

Mozgalom indult meg a színházi bérlők köréből, hogy az előadásokat állandóan 8 órakor kezdjék; következő bérlők irták alá ezen a szinügyibizottsághoz beadott kérelmet:

Wechsler Adolf, Bügler Vilmos, Breider Ármin, Markovits Sándor, Krasznainé F. Mari, ifj. Berger Sámuel, Fényes Manó, Kirschner Jenő, Lukács Gyula, Ince Lajos, Kolliner Miksa, Bognár Sándor, Bogdán Jenő, ifj. Kohn Sámuel, Schvartz Mór, Lörincz Dávid, Füchsl Mór, dr Radó Ignátz, dr Rosenthal Mór, Schvartz Márton, Heller Ede, Engel Jakab, Bügler Jakab, Leszner Alfréd, Wiener Jenő, Steiner Emil, dr Várnay Ferencz, Kövér Endre, Leipnik Mihály, dr Székely Adolf, Fekete Sándor, Frankó Endre, Eleischer Ignác, Feiler József, Veisz Ernő, dr Várady Zsigmond, Pallay Lajos, özv. Sonnenfeld Józsefné, Grünberger Jenő, Weinberger Jakab, Lukács Lajos, ifj. Moskovits Mór, Schütz Albert, Deutsch Simon.

Magunk részéről is reméljük, hogy a bérlők nagyobb része által kifejezett óhajnak, a bizottság meg fog felelni és a nagyvárosi színházakhoz hasonlóan, az előadások kezdetétől állandóan 8 óra lesz megállapítva.

Bérletek. A színház igazgatósága ez uton értesíti a közönséget, hogy egy földszinti és két emeleti páholybérlet még kapható. A bérletek iránt érdeklődők forduljanak Erdélyi Miklós titkárhoz, ki arra a déli óráktól a színházi pénztárnál rendelkezésére áll a közönségnek.

Igazságszolgáltatás.

Rablógyilkos cigányok.

— Elnapolt esküdtszéki főtárgyalás. —

A Wolfi-erdőben pünkösdi vasárnapján elkövetett förtelmes rablógyilkosság részletei sokkal közelebb fekvők, semhogy bővebb ismertetésre szorulnának. *Buta* Jeremiás kisjenői illetőségű 22 esztendő, tényleges állományu nagyváradi honvéd közlegény az idén június 11-én, pünkösdi első napján ünnepelni ment a fegyvívásárhelyi cigánytelepre, ahol nővére vadházasságban élt. Ez még valamikor délelőtt volt. A putrik lakói a vendég tisztelére a közeli Wolfi-korcsmába mentek s ott pálinkáztak *Weisz* Lipót korcsmájában órákon keresztül. Közben, délután odavetődött vesztére *Méhes* Mária vedresábrányi illetőségű oláh asszony, aki *Vesza* Mihály nagyváradi napszámossal élt vadházasságban. Az asszony részeg volt, betért egy kis pálinkára, fizetett, a cigányok észrevették nála az ötkoronást, elcsalták kártyavetés ürügye alatt asszonyaikkal *Monor* József kunyhójába. *Monor* József, *Varga* Károly és *Buta* Jeremiás itt erőszakkal elvették, elrabolták az asszony pár koronáját, majd kikergették az ittas asszonyt a putriból. A pénzen megosztottak s kapott még belőle *Varga* Kati, *Daróczi* Virág, *Varga* Ilona és *Daróczi* József is. Az asszony az utról fenyegette a cigányokat, hogy majd följelenti őket, a cigányok megijedtek, hogy egyszerre nyakukon lesznek a rettegett csendőrök, amiért is *Monor* József és *Varga* Károly biztatták *Butát*, hogy menjen az asszony után és fojtsa meg, mert ha panaszt tesz ellenük, neki, mint katonának legtöbb baja lesz. A cigányhonvéd így is tett.

Nyugodtan hajtotta végre tettét, miután már előzőleg azt mondotta társainak, őt ne féltsék, hiszen katona, neki senki sem parancsol.

Az állatias rablógyilkossággal, amely egy év leforgása alatt immár második a Wolfi-erdő táján s úgy, mint az előző, szintén cigányoktól származik, ma foglalkozott a törvénytől az esküdtszéki főtárgyaláson. *Csulyok* Béla dr elnökle mellett szavazó bírák voltak *Ember* Géza és *Bissterszky* Elemér. A vádhatóságot *Gáthy* Bálint alügyész képviselte, a védelem részéről *Tóth* Ferencz dr, *Halász* Lajos dr, *Sarkadi* Gábor, *Teleszky* Béla dr, *Zigre* Miklós dr voltak jelen. A jegyzőkönyvet *Sarkady* Imre dr törvénytészi jegyző vezette.

Esküdtek voltak: *Cziegelt* József, *Buzási* József, *Lovass* Sándor, *Jenei* Menyhért, *Pálfi* Bálint, *Vértesi* Andor, *Farkas* Akos, *Juricskai* Zoltán, *Badar* Béni, *Bogdán* Béni, *Biró* Mihály, *Torszin* Elek. Helyettes esküdtek: *Gunya* János és *Mártonffy* Zoltán.

A főtárgyalás semmi kimagasló momentummal nem szolgált az érdeklődőknek. A vádlottak a maguk örökös tagadásával, otromba mozdulataival, átkozódásaival részben komikus, másrészt és jóval inkább azonban boszantó, ellenszenves impressziót keltettek. Akinek dolga volt a teremben, szinte sajnálta az időt, amit a főtárgyalás a legkisebb szánalomra sem méltó gonosztevével lefoglalt a maga számára. Sorra jöttek a vádlottak, *Buta* Jeremiástól eltekintve *Monor* József, *Varga* Károly, *Varga* Kati, *Daróczi* Virág, *Varga* Ilona és *Daróczi* József. Piszkosak, szutykosak s egészen ilyen czafatos a bűnpör is, a melyben ocsmány szerepük lejátszódott. Sehol egy megindító tó-

nas, sehol egy meghatározó mozzanat. Nyelveinek, sirnak, kiabálnak, úgy hogy az elnöknek vasraveretével kell fenyegetődnie. Szembe is köpi egyik a másikat, csak hogy éppen hajba nem kapnak. Ezzel mulik el a délelőtt. Igazán kár az időért.

Délután meglepő fordulat következett. Elővezették Buta Jeremiást, akit föltűzött szuronyu katonák hoztak Budapestről, ahol az első honvédkerületi fogházban raboskodik. A védelem már délelőtt hangoztatta azt az álláspontját, hogy Butát *nem lehet mint vádlottat kihallgatni, hanem tanúként tegyen vallomást.* Mikor aztán délután a bíróság vádlottként kívánta kihallgatni, igen érdekes vita indult meg az összes védők részvételével.

Miután a katonai bíróság iratai nincsenek kéznél, *nem tudja senki, milyen stádiumban van a gyilkos katona ügye. Polgári bíróság pedig vádhatározatot nagyon természetesen nem hozhatott ellene.* Így vádlottként ki nem hallgatható, mert hiszen — nem vádlott. A bíróság erre határozatot hozott, kimondotta, hogy sem mint vádlottat, sem mint tanút nem hallgatja ki Butát. Az ügyész azonban ez esetre nem tarthatta volna fenn a vádat, miután Buta és fölbujtók között szoros szervi összefüggés van s védők semmisségi panaszt jelentettek be s a tárgyalás elnapolását kérték.

A bíróság aztán határozatilag fölfüggesztette az eljárást, a tárgyalást elnapolta addig, amíg a hadbíró ítéletet nem hoz és azt a vonatkozó iratok kapcsán nem közli. Evégre a szonkivüli elintézését kéri a hadbírótól s amennyiben az ítélet halálra szól, végrehajtásának felfüggesztését. Varga Katit, Daróczy Virágot, Varga Ilonát és Daróczy Józsefet a bíróság föltételes szabadlábra helyezte.

IPARÜGYEK.

Ipartestületi gyűlés. Az ipartestület előjárása f. hó 28-án, csütörtökön délután 5 órakor tartja meg a havi rendes ülését, melyen az ipartestület kötelekébe tartozó iparos-polgárok, mint hallgatók részt vehetnek.

Nagyvárad, 1905. szeptember 28-án.

Bertsey György,
ipartestületi elnök.

TÁVIRATOK.

Nincs kibontakozás.

A kegyvesztett bukottak.

Budapest, szept. 27. (Saját tud. táv.) Egy fővárosi esti újság úgy értesül, hogy a bukott kormány egyik tagja olyan nyilatkozatot tett mérvadó politikai körben valahol, amely a király személyére vonatkozik. A nyilatkozat ő Fejérségének tudomására jutott s a legnagyobb mérvű neheztelésel vonta maga után. Személyes érzékenységében súlyosan sértette.

Fejérség kihallgatása.

Cziraky gróf kihallgatása nem volt folytonos. A román királyi pár látogatása megszakította. Fejérség audienciája annál folytonosabb és hosszabban tartott.

Csak délután háromnegyed három órakor hagyta el a bécsi udvart, ahol holnap ismét megjelenik.

Kombinációk.

Voltaképen ennyi a pozitivum, a többi csak kombináció, prófécia, jósolgatás, találgatás. Ezekből aztán ugyancsak bőven kijut. Vannak bécsi hírek, amelyek azt mondják, hogy a király *végleges kabinetet* akar alakítani. Tehát *nem kell átmeneti.*

Ezzel szemben egyik képes estilap azt az értesítést közli, hogy az udvar terve újabb és határozottabban a *parlament nélkül való kormányzásra irányul*, amely hónapokon keresztül biztosítható volna, ha a legnagyobb áldozatok árán is.

Fejérség egyébként bemutatta programját az uralkodónak, akinek ez hirtelen megnyerte tetszését. Döntés *holnap lesz.* Persze ez a kihallgatás újabb alap a kombinációkra. Egy másik verzió azt mondja, a *király határozatlan kívánja a békés kibontakozást.* Egy további kalandos, sőt az összesek között legképtelenebb szenzációs hír azt jelzi, hogy — *Kristóffy lesz a miniszterelnök.*

A M—g Khuent kombinálja, aki miniszteri tanácsosokat hozna ügyvezetőkül Főkötelességük lenne *az adó és újenczok* beszoállítására. Ugyanez a forrás nem tartja kizártnak, hogy *Tiszák vállalkoznának az ügyek vitelére* gyöngye *vakulj magyar* politikával.

A nemzetiségek.

Hodzsa Milán kijelentette, hogy a nemzetiségek legjobban tudomása szerint továbbra is távol tartják magukat a koalíciótól. Ő legalább nem jelenik meg az október 3-iki konferencián. Azt hiszi a csoport többi tagja sem.

A szombati audienciát a parlament oly mérvű megalázásának tekinti, amely elől a birherd ligához kellett volna fordulni.

Az osztrákok.

Lechler képviselő a reichsrát mai ülésén eltelőleg nyilatkozott az audienciát illetőleg. Rideg formájában sem az ügy komolyságával, sem a képviselőház méltóságával nem egyeztethető össze.

Véres tüntetés.

Budapest, szept. 27. (Saját tud. táv.) A szociálisták vissza akarták adni a kölcsönt, amelyben mostanában gyakori elpütölésük alkalmával részesültek. Ma este megjelentek a függetlenségi pártkör előtt s ott nagy zajjal tüntetni kezdtek. Majd meguntván a meddő próbálkozást, csakhamar *cselhez folyamodtak.* Két szociáldemokrata nemzetiszínű szalagot tűzött föl s így akart bejutni a pártkörbe, hogy alkalmas pillanatban telefonálhasson az egyetemi ifjúságnak és félrevezethesse őket azzal, hogy *társaikat ütlegelik az utcán.* Ez a cselvétel azonban itt nem sikerült. A pártkörbe nem juthattak föl. Ekkor aztán egyik közeli kávéházba mentek a piszkos terv kieszelői s ott hajtották végre gyáva merényletüket.

Az ifjúság föl is ült a gyalázatos hazugságnak s mintegy ötvenen csak-

hamar ki is vonultak az állítólagos verekezés színhelyére. A vörösök, akik persze tulnyomó többségben voltak, fenavadak módjára nekiestek a kisszámú bátor csapatnak és nagy virtussal szinte fölfalták. A vér patakokban ömlött az egyenlőtlen küzdelemben s az ifjúság részéről *tizennyolczan súlyos sebesülést szenvedtek, ötöt közülök be kellett szállítani a kórházba.*

A rendőrség az utcaharcz alatt botránnyosan viselkedett. Képviselők figyelték a pártkörből az események folyását, s látható volt, hogy a rendőrök ügyet sem vetnek a dologra, hanem kényelmes passzivitásból nézik, hogy hatalmaskodik a tulnyomó erő az ifjakon. Mikor pedig elunták a télen szemlélődést, akkor rávetették magukat, de nem ám a dühöngő szociálistákra, hanem a *védekező ifjúságra* s helyébe *azt kardlapozták, agyba-főbe verték* a derék Rudnay-huszárok. A képviselők leszóltak az erkélyről, hogy a rendőrséget *lefényképezik*, legalább nem tagadhatják le majd, milyen brutálisan és törvénytelenül viselkedett. Többször telefonáltak lovasrendőrökért, de *minden eredmény nélkül.* A rendőrség kvalifikálhatatlan viselkedése nagy elkeseredést szült, miután szemmel láthatólag *trafikált a szociálistákkal.*

A párisi Rotschild öröksége.

Budapest, szept. 27. (Saját tud. táv.) Ma befejezték Rotschild Alfonz báró hagyatékának leltározását az összes hagyaték 940 millió frankot tesz, amely után az örökösök 21 millió frank örökösödési adót fizetnek. A báró özvegye 470 millió frankot, két gyermeke egyenként 235 millió frankot kap.

A sátoraljaujhelyi választás.

Budapest, szept. 27. (Saját tud. táv.) A sátoraljaujhelyi képviselőválasztást a központi választmány okt. 2-ra tűzte ki.

A fumei gyujtogató

Budapest, szept. 27. (Saját tud. távirata.) *Popovits* Milán jelentkezett a fumei rendőrségen, hogy ő gyujtotta föl a Lazarus gyárat. Kijelentette hogy erkölcsi tébolyban szenved. A kórházba vitték.

Orosz diákok.

Budapest, szept. 27. (Saját tud. táv.) Pétervárról jelentik: Az egyetemi hallgatók tegnap gyűlést tartottak, melyen a következő határozatot hozták:

1. A fennálló rend ellen való küzdelmet felfüggesztik, a míg a viszonyok a forradalmi taktikát nem teszik újra szükségessé.

2. Az egyetem megnyitására csak azért nyugodnak bele, hogy megtehessek az előkészületeket a következő döntő csatára.

3. Minden lehető el fognak követni, hogy a főiskolai hallgatók forradalmi tevékenységét megerősítsék, hogy népgyűléseket rendezzenek és hogy akadémiái légiót szervezzenek, amely támogatni fogja a szabadságért küzdő hadsereget.

NYILTTÉR.

Pártoljuk a honi ipart!

Az „Első nagyvárad
cipő- és csizmagyár”
Moskovits Farkas és Tsa

kicsinybeni eladási üzletében.

(Kossuth-utca, régi rendőrségi épület.)

helyi kis iparosok által készített kézmunka
cipők kaphatók eredeti gyári szabott áron, hol
mindenféle nagyságban készülnek és nagy vá-
lasztékban raktáron vannak.

Tisztelettel:

Moskovits Farkas és Társa.

Telefon: 417.

Szabott áron.

REGÉNYCSARNOK.

Szomszéd kishajtárja. 14.

— Elbeszélés. —

Irla: Akhandesz István.

(Vége.)

Egyszer aztán nagy elbusultában úgy találta Slajmi kocsmáros fejbe kolintani, hogy menten fölfordult. — De ez már nem hagyta a jussát, gazdag ember az öreg Tóth, vagy fizet; vagy be zárják a vejét.

»Nem árt a betyáruak, gondolta minden kunschaftott elriaszt, a háza tájára se mernek már jönni.

Tóth Imre azt gondolta, hogy rá ijjeszt egy kicsit Andrásra, bezáratja, ha éppen más-kép nem lehet.

Alkonyatra járt az ipó, éppen kapóra baktatott be András a kapun, az öreg mindjárt elővette.

— András fiam! — gyere csak ide.

— No szólt András magorván, hallom a szép szót; — mert ha nem az, akkor ne is mondja!

— Ahogy gondold fiam, nézd! — Te tegnap éjjel megverted Slajmit, az pedig törvényre adott; nem akarok sokat beszélni, belefáradtam már.

— Egygyett monddok még! vagy felhagysz ezzel a mostani életteddel, — vagy folytatod tovább. — Ha megembereled magad fiam és leszel rendes, — akkor kiegygyezünk a Slajmival; ha nem, hát leveszem rólad a kezem, osztán telásd mi lesz belőled!

— Mert úgy gondold meg a dolgot, fiam! hogy bezárt emberrel a lányom nem engedem élni!

— Ha ha ha! — nevetett fel durván András. — Hát leveszi róllam a kezét! — be hagy zárni? — Osz! a feleségem elhagy?

Nagyot sobajtott s felemelte fejét, vérben forgó szemével az est szürke kódéba bámult, mintha ott látná azt kinek beszél.

— Bár elhagyott volna rég, hogy soha ne ismertem volna, most nem volnék ilyen. — Jobb is hogy bezárnak, mert nem jó vége lesz az én életemnek.

— Ne mentsen engem senki! megfelelek én magamért! — megyek a törvény elébe hogy lám mit tud?

— Áldott volt nekem az a ház egykor olyan átkozott most, legyen is az még áll, verje föl a gazi!

Kitört belőle a keserűség, beszaladt a tornácra s lekapta a szegen függő szűrét, azt se mondta »jóéjszakái,« csak elment...

— Se felesége sem gyermeke nom jutott, eszébe.

Telt az idő, három éve már, hogy Baltás Andrs eltávozott: nem hallott róla senki semmit. Hol jár merre van, ki tudja?

Istenigazában befogott a tél, térdig ér a hó: fagyasztó hideg szél hordja a havat? Még a jó kutyát is kár kiverni — szokták mondani.

Este ugy tizenegy óra körül lehetett az idő, télen késő éjjel. Egy lelket sem lehet látni sehol, alszik minden, Sárberék is mintha kihalt volna. A végtelenségbe nyulni látszó pusztá, mint egy óriási fehér lepel terül a tájon, mindent befedve.

A hó és a teljes hold gyenge szürkéséget okoz, az utóbbi vastag felhő réteggel fedve.

Messze a pusztá szélén feltűnik egy fekete pont, a kétes szürkéségekben ki nem vehető, hogy ember-e, vagy állat? Lassan közeledik: meg-megáll, megint megindul, végre ki lehet venni. — ember.

Egy valóságos toprongyos alak. Rongyos, sok vihart kiállott felöltő van rajta, meg bő pantalon naprág; a felöltő gyékénköttéllel van a derekán keresztül kötve, a lábain bocskor és ezt kiegészíteni látszik a kalap, mely hajdan szép és drága lehetett, de most ki nem vehető, hogy csilinder lehetett-e vagy Clack? A gyűremléseken látszik, hogy mostani gazdája megbecsüli, mert ha lefekszik, hát rá teszi a fejét, hogy elne lopják.

Kiaszott, meggörnyedt alak, az arcát nem lehet kivenni, mert be van növe sűrű szakállal. Meszsziről jöhetett mert alig vánszorog.

De furcsa! — nem tart a falunak, hanem az északi rész felé, hol ember lakta hely nincs, csak egy szétszórt fákkal beültetett kis kert, mit keres erre?

Nem kert az hanem a falu kis temetője

Egész erővel tör ki a vihar, úgy sir — úgy nyög a — szél, hajtogatva a fák lombtalan ágait. Az éji vándor elérte a temetőt, hova igyekezett, be akar menni, de nem sikerül neki sehogy; mély árok veszi körül, honaljig ér benne a hó.

Neki neki fogott, de csak visszaesett nem volt ereje elfáradt; egy darabon legázolta a havat azonban sehogy se tudott átvégődni a magas partra.

Letült pihenni. — Jól eső meleg járta át elgémberedett tagjait, benyult rongyai közé, s előhuzott egy megbarnult furulyát és elkezdett fujni egy régi dalt...

* * *

— Édes anyám! — halja csak, milyen szépen fuj a szél, — szólt a temetőcsész kis fia az anyjához, s közelebb bujt hozzá a jóleső melegben.

— No csak aludj! szólt anyja, s keresztet vetett magára. »Minden lélek dicsérje az urat! — nincs szegény léleknek nyugta, nagyon vétkezhetett, — most furulyázn!

Nem soká tartott a furulyaszó, megdermedtek az ujjak, — elhalt a hang; a vándort elnyomta az álom...

Nagy pelyhekben kezdett esni a hó és eltakart mindent

Tavas felé találak, egy majdnem egészen feloszlásnak induló emberi holt estett a temető árkában. Nem volt nála semmi írás, csak mellette egy kopott furulya, az is össze-repedezve víz és fagytól; — lehet, hogy nem is az övé volt.

Nem lehetett megtudni kicsoda, nem ismerte senki, nem sokat okoskodtak vele, megáztak neki egy sűrűdröt, ott, abban a részben, ahol találták.

Egy besüppedt sir mellé jutott éppen, a keresztje megvolt még, de a név már félig elmosódott, annyit ki lehetett betűzni, hogy — Magda.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

V. Z. Verselése jó, hanem a versikék gondolata éppen nem új. Már pedig bemutakozónak olyasmivel kell fellépni, a mi az olvasó lelkét megkapja s a szerző iránt érdeklődést kelt. Valami jobbat! újabbat!

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, szept. 27.

Buza okt. — — — —	15.94
Rozs okt.-re — — — —	12.64
Tengeri április 1906. — — — —	16.16
Zab ápr.-ra — — — —	12.12
Repeze aug.-ra — — — —	21.06

Értéktözsde.

Budapest, szept. 27.

Osztrák hitelrészvény — — — —	669.25
Magyar hitelrészvény — — — —	782.75
Leszámitoló bank — — — —	474.—
Rimamurányi — — — —	588.—
Oztrák-m. államvasuti részvény — — — —	675.—
Közuti vasut — — — —	572.—
Városi villamos vasut — — — —	314.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 szept. 27-én.

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	115.75
Magyar koronajárdék 4 — % — — — —	96.10
Magyar koronajárdék 3 1/2 % — — — —	88.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — —	96.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — —	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön — — — —	221.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — — —	166.—
Oztrák járadék papírban — — — —	100.50
Oztrák járadék ezüstben — — — —	101.20
Oztrák járadék aranyban — — — —	119.50
Oztrák korona járadék — — — —	100.25
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	162.—
Oztrák-magyar bankrészvény — — — —	16.45
Magyar hitelbank részvény — — — —	783.—
Oztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	6.7650
Oztrák-magyar államvasuti részvény — — — —	67.5
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	19.10
Német birodalmi márka — — — —	117.42
London vista — — — —	239.82
Páris vista — — — —	95.35
20 márkás arany — — — —	23.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VU CSKICS GYULA.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

17590—1905 szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. fokú iparhatóság ezennel közhírré teszi, hogy az »Aurora aethergyár részvénytársaság« nagyváradai bej. cég által felállítani szándékolt vegyeszeli gyártelep, telepengedélyezése tárgyában folyó évi október hó 3-ik napjának délelőtti 11 órájára a Sándor-utca 189 számú házhoz helyszíni tárgyalást tűzött ki, amely körülményről az érdekeltek oly figyelmeztetéssel értesítettek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszólamlások figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1905. szeptember 22.

Gerő,

1322.

r. főkapitány.

HIRDE T É S E K

jutányos árban
felvételnek

a

„TISZÁNTUL”
kiadóhivatalában.

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett
háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba
berendezések, valamint egyes butor-
darabok a

Magyar Műbutorgyár
Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-
berendezések műipari vállalat.

Kívánatra rajzok és költségvetések.

Világhírű

előpataki gyógyviz

Számtalan elismerő nyilatkozat, a kik ennek használata után a legjobb egészségnek örvendenek! Különösen ajánlható a következő bántalmaknál:

1. **A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörcs, gyomor-
égésben** a tulságos nyálka és sav-
képződéssel járó emésztési zavarokban,
gyomor- és szélcsábában, hányatoknál.

2. **Altesti vérbőségben, vérpan-
gásban, aranyérben** s az ezzel járó
részletkór s kedélykór szokásos székre-
kedéseinél.

3. **Máj- és lépdagánatokban**, az epe
kivezető csöveinek hurutos bántalmainál,
sárgaságban, epekővekben, a posz-
gerj és váltólázakból származott lépda-
goknál.

4. **Fejldési sápkórban** s az ezen ala-
puló hőszám zavaroknál, a görvélykór
torpid alakjainál s különösen vérsze-
génységi állapotoknál,

5. **A vesék és húgyhólyag hurutos
bántalmainál**, a kezdődő húgykő és fő-
vény-lerakódás eseteiben kitűnő húgy-
savoldó.

6. **A méh idült tömüléseinél**, dagai-
nál, fehér folyás s rendetlen havad-
zásnál.

7. **A nemi részek gyengeségeiben.**

8. **Angolkórban**, egyáltalában gyer-
mekeknél a szervezet ép és erős kifej-
lődését vas- és mésztartalmánál fogva
meglepően elősegíti, egészséges embe-
reknek is üdítő italul szolgál, s külö-
nösen borral vegyítve a háztartásoknál
általános használatba van.

Egyedüli főraktár Biharmegye részére.

Maár és Szabó

fűszer-, csemege- és ásványvizek kereskedése
NAGYVÁRADON.

Kiadó lakás.

A Nagypiacz-téren, Mandel-féle házban
4 utcai szoba s a hozzá tartozó mel-
lékhelyiségekből álló emeleti lakás **1905.
november 1-re kiadó.**

Értekezhetni a »Polgári lakarepénz-
ránál» Kossuth-utca 4 szám. 1262.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfőbb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképező lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
ivlámák **árak** mellett.

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

A

„Nagyvárad Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi
időtartamra a legolcsóbb kamatláb
és a legelőnyösebb feltételek mellett

**törlesztéses
jelzálogkölsönöket
nyújt,**

amelyeket a legrövidebb idő alatt fo-

lyósít. Kölcsönkérő részről hiteles
telekkönyvi kivonat, kataszteri bir-
tokiv és esetleg községi becsü-bizo-
nyítvány mutatandó be. Drágább
kamatozású kölcsönöket bélyeg és
illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskére és folyó
számlára:

6 hóig elhelyezett **5°-os** kamatot
összeg után **5°-os** fizet

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat

Értékpapírok, ékszerek és terményekre
előleget ad. **Az igazgatóság.**

Kádár János

fűszer-, bor- és csemege-kereskedése, ásványvizek nagy raktára

Telefonszám: 85.

NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Sürgőnycim: Kádár János

Nagybecsű tudomására hozom: egy orosz petroleum-finomító telepnek Nagyvárad és Biharmegye területére egyedüli elárúsítást kaptam meg.

Ajánlok a téli saison-szállításra hordóvételnél ingyen hordó, helybeli raktáron átvéve:

Császár-(olaj)-petroleumot 100 ko-ként á kor. 48.— és

3 csillagos szalon-petroleumot 100 ko-ként á kor. 44.—

Az alkalmilag beküldhető üres petroleumos hordókért ide szállítva kor. 4-80 fill., üres olajos hordókért kor. 2-60 fill., ha jó karban vannak, számitolok le.

Megjegyzem és becses figyelmét felhívom, hogy hozzám a kocsiközlekedés az asphalt elkészítése folytán megnyílt a Kishid felől teljesen, az olasz-i rész felől pedig a Korona-utczán átjőve, az Áldás-utczán már a teljes közlekedés nyitva van.

Ajánlom továbbá fűszer- csemege-üzletemet és szíves tudomásul adom, hogy déli gyümölcsök, halak, halconszervek, mindenféle pástétomok, valamint befőttek és gyümölcs-ízok megérkeztek. A gazdaközönségnek b. figyelmét felhívom az **állatgyógyászati cikkekre, gép- és ásványolajok, szekérenőcs, kékkő** stb. A közelgő szüretre pedig bornyomó zsákot 1 korona 80 fill.-től kezdve. Tűzijátékokat nagyban és kicsinyben, továbbá szalámi őszi túró és mindenféle sajtokat.

Nagybecsű rendelését elvárva, maradtam kiváló tisztelettel

1307

KÁDÁR JÁNOS.